

GORIŠKA STRAŽA

.. Izhaja vsak ponedeljek in četrtek ob 8. uri predpoldne. ..
 .. Stane za celo leto 15 L., za pol leta 8 L., za četrt leta 4 L.
 .. Za inozemstvo celo leto 30 L.
 .. Na naročila brez dopolne naročnine se ne oziramo.
 .. Odgovorni urednik: ROMAN CEJ.

1923

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Oglasi se plačajo
 naprej in stanejo 6 L. v višini enega cm v enem stolpu.
 .. List izdaja konsorcij »GORIŠKE STRAŽE«.
 .. Tisk »NARODNE TISKARNE« v Gorici.
 .. Uprava: ul. Vetturini 9. Ured.: ul. Mameli 5. (prej Scuole.)

KUŽEJO NAS . . .

Iz globočin slovenske duše se je dvignil krepak a stvaren protest proti nasiljem, ki se godijo nad našo deželo. Ta krik slovenskega ljudstva smo zabeležili v zadnjih uvodnikih našega lista. Ponavljamo ga: Deželna avtonomija vničena. Goriška razdeljena, slovenski jezik preganjan, naši ljudje izgnani, slovenski delavci na cesto vrženi, naši župani za hlapce zaznamovani.

Teh sedem resnic smo pogumno pribili, te sedmere poglavitne grehe, ki so se nad Slovenci izvršili, smo zapisali v črne bukve našega rodu. Kdo naj te resnice ovrže, kdo nam dokaže, da to ni res? Še noben italijanski časnik se ni spravil na težavno delo, da bi te resnice razveljavil. Vse državno življenje, uradi, njih ukrepi, vse potrjuje teh sedem temeljnih resnic o sistematičnem stiskaniu in preganjanju slovanskega ljudstva.

DOKAZUJEJO NAM . . .

Toda resnica v oči kolie. Strahovalci našega ljudstva se sramujejo priznati, kaj z nami delajo. »Ne,« — pravijo ti ljudje Slovanom, — »ni res, da se vam godi krivica!«

Dokazati vam hočemo to: In res nam dokazujejo, kako silno dobro nam gre.

Vliti hočejo po sili v nas lubezen do države z ricinovim oljem, o čemur se prepriča vsak, ki prelista zadnji dve številki našega lista. In ko se je ramjena duša slovanskega ljudstva še upirala tem dokazom, so zgrabili ti mojstrski učitelji za nova sredstva. Fašisti so začeli preganjanje one slovenske moči, ki so udani in neumorni služabniki svojega ljudstva.

NAPAD NA DRJA BESEDNIJAKA.

Energična in delavna osebnost drja Engelberta Besednjaka je fašistom že dolgo na potu. Zapomnili so si mladega ljudskega organizatorja iz onih dni, ko je s pogumom in železno doslednostjo do zadnjega vodil boj, da goriška dežela ohrani avtonomijo in da ostane enotna. Tega dela mu fašisti ne morejo odpustiti. Zato so ga tudi slovenski fašisti silno zasovražili. Ko pa je naš list brez strahu povedal, kakšno gorje je ljudstvu

prinesla nova doba, je onemogli gnev prikipel do vrhunca. Svojo jezo so izlili fašisti nad drja Besednjaka.

V soboto popoldne je tropa goriških fašistov na ulici napadla drja Besednjaka. Vprašali so ga, ali je on napisal uvodnik v zadnji številki »Goriške Straže«. — Mirno in uljudno jim je odgovoril, da na taka vprašanja odgovora ne daje. V hipu ga je en fašist pograbil za palico, drugi pa mu je začel zadati udarce po sencih in po očesih. V levo očesno votlino je dr. Besednjak dobil šest močnih udarcev. Nato so napadalcu zginili. Dr. Besednjak pa se je takoj močno po bit po obrazu, podal h viceprefektu, da mu prinese svež dokaz, kako se širi patriotizem, kako se dela za pravi sporazum med Italijani in Slovani.

DA POSTANEMO JEKLO!

Sredi težkih nevarnosti, obda ni od groženi in naklepov hočemo spregovoriti mirno in trezno besedo vladi in fašistom. Napadalcu so se spravili na moža, za katerim stoji slovensko ljudstvo. Ko so vdarili drja Besednjaka, so hoteli zadeti v lice slovensko ljudstvo. Kdor je vdaril moža, v čigar roke je ljudstvo položilo svoje zaupanje, ta je vdaril ves narod.

V uri nevarnosti, na dan napada se strne naše ljudstvo v ne premagljivo četo, ki bo z levjim pogumom branilo svoje domove, družine, domačijo in svoje javne delavce.

Dokazali smo že nešteto krat, kako iskreno in globoko si želimo pravičnega sporazuma z italijanskim narodom. Za ta visoki cilj je ravno dr. Besednjak mnogo delal in največ žrtvoval, celo takrat, ko ni bilo prijetno, delati za sporazum. Kakšna ironija je, da je ravno nami padla pest ljudi, ki govorijo o mirnem sožitju obeh narodov v deželi! — Težko politično napako so zagrešili ti ljudje. Njih krivda je, da postaja sodelovanje z Italijani čimdalje težje, oni s svojimi deli kopljejo vedno globlji prepad med Slovani in Italijani v deželi.

Udarec za udarcem pada na nas. Toda vsi ti udarci dosežejo le nasproten namen. S temi metodami nasilneži oddaljujejo spo-

razuim med Italijani in Slovani. V tej stiski se tudi pokaže, kaj je zdravo in trdno in kaj trhlo in nagnito v našem narodu samem. Ko padajo udarci kladiv na nas, postaja ljudstvo vedno trše in

enotnejše. Na tem neupogljivem, v ognju preizkušenem jeklu si bodo polomili zobe vsi, ki hočejo naš narod razgrizti in raztrgati.

Kaj se godi po svetu.

Več grmad je v Evropi pripravljeno, da iz njih izbruhne strašen plamen nove vojne. V rurski kotlini Francozi vedno bolj stiskajo Nemca h tlom. Toda Nemci se ne vdaio; pred tujimi bajoneti so se strnili nemški delavci in kapitalisti v enotno vojsko, ki se bori naprej. Francoški generali so vrgli 18. t. m. lastnike premogovnikov v ječo. Delavci so takoj stopili v stavko in ne gredo delat, dokler Francozi gospodarjev ne izpustijo. Francoško vojaštvo je na to zasedlo poslopja državnih bank. Nastala je huda denarna stiska, ker podjetniki, ki imajo denar v bankah, ne morejo izplačevati mezd. Nemška vlada je udarec naglo vrnila: Prepovedala je delavcem in uradnikom na železnicah, prevažati premog v Francijo. Kdor prepelje na Francoško le en voz nemškega premoga, bo zaprt. Francozi pa so začeli sekati nemške gozdove, izropati hočejo deželo. Nemcev se polašča strašno razburjenje. Po vseh nemških deželah ljudstvo burno protestira proti zasedbi rurske dežele: tudi na Dunaju so stotisoči Nemcev na ogromnih taborih vzkliknili, da ne dopustijo ponižanja Nemčije. — Anglež stoji ob strani in opazuje ta velikanski boj dveh narodov. Pustil je na cedilu Francoza in pravi: Nemčija je kokoš, ki mora zmagovalcem nesti zlata jajca. To kokoš je treba pitati, ne pa zaklati. Zato, pravi Anglež, ne bom dopustil, da Francozi Nemčijo zadavijo. Francozi pa silijo le naprej in Nemčija že umika banke in živila iz Mainza, ker pričakuje, da francoski polki začnejo prodirati v notranjo Nemčijo.

Na vzhodu stoji Rus s puško ob nogi in zre v to zmešnjavo na zapadu. Ruske uhožice v Moskvi so viharno manifestirale za Nemčijo. Nazlo so odšle dobro opremljene divizije sovjetske armade na Dniester, in čakajo tam povelj.

Mejo proti Poliski so Rusi gosto zasedli, na Kavkaz so poslali celo armado, ki naj hiti

Turkom na pomoč, če izbruhne vojna.

Rumunija je na te ruske priprave odgovorila s tem, da je poklicala krog 80.000 mladeničev v vojašnice.

RASTOČI MESEC.

Turki so prvi raztrgali verzalisko mirovno pogodbo, ker je bila na njej zapisana smrtna obsodba turške države. Njih pogum se dviga: sedaj sedijo turški zastopniki v Lozani in se pogajajo z Angleži. Francozi in Italijani za sestavo nove mirovne pogodbe. Zaveznikom se mudi, Turku pa nič. Zavlačujejo pogajanja, stavijo vedno nove zahteve, so vedno bolj drzni. Vihar v Nemčiji in moč Rusije dajeta Turkom novo upanje. Turški polmesec raste. Ta teden so zahtevali, naj jim Angleži vrnejo mosulsko deželo, kjer ležijo silno močni petrolejski vrelci. Anglež je gluh na to uho, Turki pa pravijo, da brez te dežele ne morejo živeti.

STRAH PRED VOJNO.

Tako so na robovih Evrope pripravljene gore smodnika. Le ena iskra in zletel bo v zrak. V srcu Evrope pa so države malih slovanskih narodov. Z resno skrbjo zrejo njih državniki na vihar, ki prihaja. Čehi pravijo, da bi bil propad Nemčije gorje tudi za njihovo republiko. Že gospodarski razkroj Avstrije je težko škodil češki industriji. Ko bi se dvajsetkrat večja Nemčija zrušila, bi potegnila tudi soseda Češko s sabo v prepad. Jugoslavija trdno stoji ob strani Češke republike.

Zdi se, da zapadne slovanske države niso več voljne, slediti Francozu, ko ta hoče spraviti Nemca v kletko.

Italija se je tudi odmaknila od bojovitega Francoza in čakala, kaj bo. Vsi listi rotijo vladno, naj bo previdna, ker je nevarnost prikipela do vrha. En sam nepreviden korak in vojna je tu! Znani general Bencivenega piše, da nihče ne more vedeti, kaj bo, če poči prvi strel. »In zato«, pravi general, »ne bo v Franciji in Nemčiji mo-

drosti nikdar dovolj, kakor ne more biti Italija nikdar dovolj previdna v tej krizi. Zakaj če skoči vanjo, bo med žrtvami. Ne pozabimo, da bi mogli slovanski narodi izrabiti to zmedo v Evropi zato, da zlomijo tisti nasip, ki jih danes ovira da niso enotna masa. Ta nasip zlomijo s tem, da odprejo koridor na račun Avstrije in Ma-

žarske. In s težo stotilijonske množice bi Slovani pritiskali na severno Adrijo, na Egejsko morje in na Solun.

Slovani danes o vojni ne odločajo. Zaprane kapitalistične države nosijo v plašču mir in vojno. Na njih vest in modrost trka danes človeštvo, čigar telo je pokrito še s svežimi ranami.

DNEVNE VESTI.

— »Pojdite in učite vse narode!« S to veliko besedo je Jezus Kristus poslal v svet apostole. In ti so zopet poslali svečenike v svet in jih pošiljajo z istim naročilom vsepovsod, koder se katoličani klanjajo Bogu.

Tudi v Trstu je Cerkev poslala svoje služabnike z naročilom, naj učijo vse narode. In res so svečeniki učili in potrjevali Italijane, Slovence in Nemce v Trstu v katoliški resnici, vsakega v materinem jeziku. Zgodilo se pa je, da je tržaški knezoškof Bartolomassi odpravil slovenske pridige in slovensko molitev v svetoantonski cerkvi. Tisoči slovenskih vernikov ne čujejo več božje besede. Kdo ima ta težki greh na vesti? Ali je mar pozabljen večni rek: Kaj Ti pomaga, če vse drugo, čast, naklonjenost oblastnikov, odlikovanja, udobna mesta, aplavz zmedenih množic pridobiš, če pa le eno dušo izgubiš? In če se slovenski jezik odpravi iz tržaških cerkva, se ne bo le, ena izgubila, ampak tisočere. Radi Cerkev, ki je naša skupna mati in radi zapuščenih slovenskih duš kličemo: Zapomnite si, da ste poklicani iti in učiti vse narode in da izvoljenih narodov krščanstvo ne pozna. — D.

— Dr. Engelbert Besednjak, bivši deželni odbornik, je bil pri napadu, o katerem pišemo v uvodniku lahko poškodovan na podočnih kosteh. Po nasvetu zdravnika miruje. Upamo, da ga bomo tekom enega tedna videli že na delu.

— Lov na tihotapce. Oblasti so dognale, da ima državni zaklad silno izgubo radi tihotapljenja čez meje. Nad 100 milijonov lir letnih dohodkov izgubi država radi tihotapcev. V obmejnih pokrajinah, posebno v Julijski Krajini, se je razvila pravečata industrija z vtihotapljenim tobakom. Oblasti hočejo temu napraviti konec. Stvoril se bo cel zbor zaupnikov v civilu in ojačile se bodo straže na carinskih mejah. Oblasti izražajo nado, da jih bo pri pobijanju tihotapcev podpiralo vse prebivalstvo.

— Nove postavbe. V veljavo je stopil v Julijski Krajini deželni in občinski zakon, ki je v rabi v starih pokrajinah. Volitve v deželne svete in odbore niso daleč. Vsem, ki se za novo postavo zanimajo, posebno občinskim zastopnikom, priporočamo naj si zakon nabavijo. Besedilo zakona se dobi v knjigarni K. T. D. Slovenski prevod bo izvršil dr. Bobič.

— Prva stavka pod Mussolinijem. Prvo stavko pod fašistovsko vlado so proglasile delavke v Toscolanu. V tamošnji tvornici za svilo se je 250 delavk, ki so organizirane v kr-

ščanski delavski zvezi, uprlo zahtevi podjetnika, naj delajo 10 ur dnevno. Takoj se je vmešala v zadevo Federacija fašistovskih sindikatov in policija. Dosegel se je sporazum. Delavke morajo iti na delo in delati 10 ur dnevno. Nadure se jim posebej plačajo.

+ Pristojbine za orožne liste se ne zvišajo za lovce. S 1. januarjem so se zvišale pristojbine za orožne liste, kakor smo poročali v zadnji Straži. Danes smo zvedeli, da so lovci po po-

Potegnite zapah »na gorko«.

Kakor znano, je imenovala vlada posl. Torreja za visokega komisarja železnic. On ima nalogo napraviti na železnicah red, ustvariti strogo disciplino, vzpostaviti točnost, pazljivost, sploh brezhibno poslovanje na vseh železnicah. Tudi na potovanju misli na svojo službo in kjer se mu le nudi prilika, žigosa hibe in napake na železniških postajah. Nedavno tega se je vozil Torre na progi Rim-Milan in pri tej priložnosti se mu je zgodil čuden slučaj. Opazil je, da je njegov vagon mrzel. Brž je izstopil in prijel kurjača, ter strojevodio, češ da ne pazita dovoli na službo in zanemarijata svoje dolžnosti.

Sedel je spet v svoj voz, pričakujoč, da se kmalu ugreje. Toda glej, voz je ostal mrzel in visoki komisar se je pričel jeziti. Ta nemarnost je že od sile! Na eni prihodnjih postaj zopet izstopi in se poda naravnost k postaje-načelniku. Z največjo odločnostjo protestira proti nemarnosti in površnosti uslužbencev ter zahteva, da se pokličejo krivci na odgovor. Postajenačelnik je ves prestrašen in zmeden in stoji hitrih korakov h kurjaču. Toda glej, kurjač je bil storil svojo dolžnost in spustil po vseh pravilih potrebno paro v vagon.

In res so bili vsi vozniki topli. Postajenačelnik se poda v predelek visokega komisarja pogledat, kaj je. Tedaj se odkrije nuenkrat zagonetka: visoki komisar je bil pozabil potegniti zapah na mesto, kjer je zapisano toplo. Gorka para je bila ustavljena, kajti zapah je stal na »mrzlem«.

+ Kučinja framasonov. Framasonski loži iz Gorice in Vidma sta imeli v nedeljo v Vidmu zaupno zborovanje, da proslavita na slovesen način združenje cele Furlanije v skupno videmsko pokrajino. Ta združitve so imenovali goriški in videmski framasoni ideal, za katerega so se skupno borili in se zelo žrtvovali.

Vničenje samostojne Goriške je bil torej »ideal« goriških fra-

masonov in velike videmske framasonske kuhinje.

Obogateli smo torej za novo spoznanje.

Nov povisek davka. Viceprepekt v Gorici javlja, da se je povisekal s 1. januarjem 1923 davek na špirit. Mesto 1000 bo treba odslej plačati 1200 lir državnega davka za hl. špirit. Za špirit, ki se uvozi iz inozemstva se sorazmerno povisa in vozna pristojbina. Poviseanja je prost le špirit, ki se uporablja v industriji za kis, za dišave ali v zdravstvene in znanstvene namene. V tem slučaju se mora špirit hraniti v posebnih posodah.

Kakor vidimo, davčni vijak prav lepo pritiska.

Belgrajsko odposlanstvo pojde v Rim k Mussoliniju. Kakor poroča laško časopisje, se je pretekli teden vršila v znanem ministerstvu v Belgradu važna seja, na kateri so razpravljali tudi v položaju narodnih manjšin v Italiji. Belgrajska parlamentarna komisija je ugotovila, da Slovani v Italiji ne uživajo vseh tistih pravic, ki so pripoznane Italijanom v Jugoslaviji. Napravil se je sklep, da odpotuje posebno odposlanstvo v Rim k Mussoliniju braniti zahteve in pravice slovanskih manjšin v Italiji.

+ Našim naročnikom. Zadnjo številko »Straže« smo poslali le onim cen. naročnikom, od katerih smo naročnino vžeprejel. Starim naročnikom, ki so nam poslali naročnino, ko smo jim že peto številko ustavili, javljamo, da jim dopošljemo dve številki skupaj, to je peto in šesto.

Ravno tako dopošljemo po možnosti novim naročnikom vse letošnje številke. Pratičke nismo še mogli vsem poslati. V najkrajšem času bomo to izvršili.

Kaj zahtevajo Goričani od vlade?

Ko je v Rimu pala odločitev, da se goriška dežela postavi pod oblast Vidma, tedaj je Mussolini potolažil Goričane z obljubo, da bo Gorica vživala kljub temu posebne pravice in ugodnosti. Gorica ostane gospodarsko, politično in upravno središče dežele, vlada ji pojde močno na roko.

Brž so goriški Italijani ustanovili odbor in začeli pisati spomenico, v kateri zahtevajo za mesto Gorico cele vrste pravic in svoboščin. Od vlade tirjajo, naj drži dano obljubo in pomaga mestu na noge.

Spomenica, pri kateri so sodelovali skoro vsi laški jarni delovalci skoro vsi laški javni Kljub temu so glavne točke že znane in danes se hočemo pečati z najvažnejšo zahtevo.

DVA ODBORA-EN ZBOR

Goriška dežela ima, kakor vsi vemo, prav lepo in veliko premoženje. Ima celo vrsto poslopij, zemljišča svojih kmetijskih šol, ustanovila je hipotečni zavod, ki ima danes več milijonski promet, ustvarila je deželno hranilnico, naložila je svoj kapital v zadrugo Julijskih

Naročnike uljudno naprošamo, da nekoliko potrpijo.

Zakaj so vpeljali fašisti veronauk v šoli? V »Goriški Straži« smo poročali da je vlada vpeljala v ljudske šole zopet veronauk. To pomeni za Italijo veliko reformo, ker je bil veronauk že desetletja pregnan iz vseh ljudskih šol države. Da bo vedela javnost, kakšni so bili nagibi vlade, ko je vpeljala veronauk v šolo, priobčimo nastopno zanimivo izjavo, ki jo je podal član vlade v tej zadevi: »Pomen, ki ga ima za vzgojo naroda, kakor je italijanski, in sploh za oblikovanje človeškega duha versko pojmovanje življenja, se ne da nadomestiti z nobenim drugim učnim predmetom.

Naravno, da mora biti otrok vzgojen v veri dežele, v kateri je rojen, v veri, kakor se je stvorila tekom zgodovinskega razvoja, preko katerega smo mi vsi šli. Zato se morajo italijanski otroci učiti katoliške vere, tako kakor se učimo jezika naših pisateljev.

Pozneje, ko se množijo leta in raste zrelost ter posebnost njegovega duha, bo mogel otrok sam iz sebe premagati otroško pojmovanje vere, kakor se je je učil v šoli. To bo storil s svojim lastnim mišljenjem. Prišel bo do čisto osebnega in lastnega pojmovanja vere, kakor bo n. pr. kot pisatelj uporabljal jezik, ki je skozi in skozi izviran in osebni.

Iz tega je razvidno, da fašisti niso vpeljali veronauka v šolo ker so prepričani katoličani, temveč zato ker mislijo, da je vera le prehodno sredstvo vzgoje otrok. Mladina se po njihovem vzgaja v katolicizmu le zato, da ga pozneje premaga in potisne v stran.

elektraren, osnovala je deželno gluhonemnico in oskrbovalnico za revne starce in starke.

Vse to premoženje se je nabralo in nakupičilo tekom desetletij iz deželnih davkov in dohodkov, to se pravi iz denarja slovensko-furlanskega ljudstva. Celokupno premoženje deželne uprave je torej ljudsko premoženje.

Kljub vsemu temu pojde vse to premoženje v Videm, kajti goriška dežela zgine in vtone v videmski pokrajini. Če gre dežela, gre seveda tudi denar rakom žvižgat.

To veliko nevarnost so namah goriški Italijani spoznali. Zato zahtevajo od vlade, naj pusti vsaj goriško premoženje nedotaknjeno, če je že dežela morala propasti.

Premoženje Goriške naj ostane ločeno od Vidma. Goričani naj svojo lastnino sami upravljajo in sami naj z njo gospodarijo. Zato se mora v Gorici ustanoviti poseben dež. odbor, ki bo premoženje upravljal. Videm naj ima zopet svoj lastni dež. odbor. Na obema deželnima odboroma naj pa stoji skupen deželni zbor.

MESTNE NOVICE.

Zopet vladni komisar na bolniški blagajni v Gorici. Vlada je razpustila upravni svet goriške bolniške blagajne ter imenovala za komisarja g. Danteja Conforto. Odlok, ki je podpisan od kralja in od ministrskega predsednika, trdi, da je bilo gospodarstvo na bolniški blagajni v velikem neredu in da je upravni svet vodil posle zelo lahkomišelnost.

Proti razpustu dvigajo zastopniki delavstva odločen protest. »Pred proletarijatom in javnim mnenjem dežele« ugovarjamo, da je to »nezaslišano nasilje« ter zanikamo, da bi bilo gospodarstvo bolniške blagajne v neredu. Najboljši dokaz za pametno gospodarstvo zavoda, je to, da je bilo postavljenih v letu 1921 v rezervnem skladu 3 milijone 243 tisoč 406 lir, kar priča, kako krivičen in nasilen je bil razpust vodstva blagajne.

Celo »Piccolo«, ki je vladen list, obsoja ukrep vlade in trdi, da so se goriški fašisti hoteli le maščevati nad svojimi nasprotniki in speljali vlado na led.

Fašistovska sekcija razpuščena. Glavni odbor fašistovske stranke je razpustil sekcijo v Gorici in pokrajinsko zvezo fašistov v Gorici. Goriške organizacije se pridružijo videm-

ski zvezi fašjev. To je pokora za neubogljive ovce, ki niso hotele, da Gorica pade pod videmsko pokrajino.

+ Cene mesa so se znižale.

Goriška občina se je že delj časa pečala z načrtom, kako znižati cene najpotrebnejšim živilom. Posredovala je pri organizaciji pekov, mesarjev in štacunarjev. V eni zadnjih številkih smo poročali, da se je posrečilo znižati ceno kruha. Danes javljamo, da se je znižala cena testenini za 20 vinarjev na kg. Ravno tako so padle cene mesa. Tako stane odslej na preji goveje meso (prednji del) 6.60 mesto 7.20 za kg. Zadnji del stane 8.20 mesto 8.80 lir. Teletina je padla za 2 lire. Sedaj stane prednji del 8 mesto 10, zadnji del 10 mesto 12 lir. Svinjino (sprednji del) kupiš za 8 mesto 10, zadnji del za 9 mesto 12 lir za kilogram.

+ Pozor pred nalezljivimi boleznimi. V Solunu, na Krfu, v Epiru, Janini i. t. d. so se pojavile nalezljive bolezni. Goriško županstvo pozilja zato vse hotelirje in gostilničarje, naj nemudoma prijavijo na mestnem zdravstvenem uradu. Via Mazzini št. 7. vse osebe, ki so prišle iz teh krajev v Gorico in iskale tukaj stanovanja.

go za vrat, ga pahnil stran in pobegnil. Dolgo časa sta letela po mestu, a na zadnje je tat le ušel. Moral je poznati vse prostore, tudi znati, da je denar v pisarni ravno sedaj, ker drugače se pač ne hrani tu: Tatu zasledujejo, ali če ga tudi vlove, ne ve nihče.

+ Smrt. Po dolgi bolezni je Bog poklical v sebi iz te doline solz mater treh malih otrok Katarino Mavrič, rojeno iz obče spoštovane hiše Razpet. Bila je zelo blagega srca. Vživa naj plačilo onkraj groba. N. p. v. Njenim sorodnikom na naše iskreno sočustvie!

Vrhpolje pri Vipavi. Prefekli teden so trije fašisti hodili prosit po hišah za državno milico.

Prišli so tudi k neki Slovenki, ki ne razume prav nič italijansko. Žena se je hudo prestrašila fašistov. Njih vodja pa je prijazno moldeval in stegoval roko. Pravil je prepadeni ženi, da je prišel v hišo, ker je dobil naslov: »ricevuto l'indirizzo«. Uboga gospa je razumela, da govori fašist o ricinovem olju. Zavpila je, padla pred fašiste na kolena in jih hiteč s povzdignjenimi rokami prosila: »Samo, tega ne, samo olja ne! Raiši jesiha!« Naenkrat je žena vstala in zbežala iz sobe k sosedom. Fašisti so začudeni ostali sami v sobi, gospa pa je klicala sosedo na pomoč. Burni vrizor je končal s tem, da so fašisti dobili nekaj lir in nato so se pobrali.

Prosvetna zveza

Tolmin. V nedeljo, dne 28. I. priredi pri nas Prosvetna Zveza vzgojno-socialni tečaj, ki se začne ob 9. uri zjutraj in se zaključi zvečer s koncertom. K tečaju so vabljene zlasti člani in članice okoliških prosvetnih društev.

SELO NA VIPAVSKEM.

d Bralno društvo v Selu priredi dne 4. februarja t. l. svojo predpustno veselico. Na vsopredu je burka v treh dejanjih »Španska muha«. Prosimo vsa bratska društva, da isti dan ne priredijo svojih veselice.

Odbor.

Prosvetno društvo v Gorici. Izvoljen je bil v soboto pripravljalni odbor za ustanovitev Prosvetnega društva v Gorici. Dan in kraj ustanovitve objavimo pravočasno.

d Hudajužna. Katoliško izobraževalno društvo v Hudajužni sklicuje občni zbor za leto 1923, v nedeljo dne 28. januarja.

d Črniče. Bralno in pevsko društvo priredi na pustno nedeljo igro »Veleturist«. Naprošena so vsa bratska bližnja društva, da opuste vsako prireditev ta dan.

Društva, katere žele ustanoviti deklški odsek, naj pišejo po informacije na tajništvo Prosvetne Zveze v Gorici.

Za okrožne pevske referente so bili izvoljeni pri zadnjih okrožnih sejah naslednji gg. pevo vodje: Za Idrijo: msgr. Arko, za Cerkno g. Gabrijel Bevk, za Gregorčičevo okrožje g. Fr. Valenčič iz Rihemberga, za srednjepavsko g. Črnigoi iz Sv. Križa, za zgornjepavsko okrožje g. Al. Leban, župnik iz Šturij. Opozorjamo pevske zbornice v okrožju, naj se v svojih zadevah obračajo na omenjene go spode.

ŽELEZNA PEČ v dobrem stanu je na prodaj Via Torriani št. 38.

ZADNJI ČAS JE,

da pošlješ **NAROČNINO „Goriške Straže“** za l. 1923!

Stori to TAKOJ da dobiš še PRATIKO na vrh.

Ne mudi!

Gospodarstvo

g. Stanje zadružništva v Sloveniji. Zadružništvo se je začelo širiti med Slovenci po letu 1880. Od tistih dni do naših časov je zadružna misel prodirala z veliko močjo in s sijajnimi uspehi med slovensko ljudstvo. Slovenci spadajo danes glede zadružništva med prve narode. V Sloveniji obstaja jo danes tri zadružne centre: Zadružna zveza v Ljubljani, Zadružna zveza v Celju in Zveza slovenskih zadrug v Ljubljani. Najstarejša zveza je Celjska, toda najmočnejša in najbolj razvita je Zadružna zveza v Ljubljani. Pred nami leži statistika za leto 1921; podatki za preteklo leto 1922 niso še ugotovljeni. Vendar je tudi statistika iz leta 1921 zelo zanimiva in poučna. Da bo ljudstvo vedelo, kako je z zadružništvom v Sloveniji, priobčujemo sledeče podatke:

I. Zadružna zveza v Ljubljani, ustanovljena leta 1899 po drju. Kreku, je imela 1921 vključenih 481 zadrug. Vpisanih deležev je bilo 37.280. Vpisanih vlog: 270 milijonov 157 tisoč 707. Kredit članov: 114 milijonov 608 tisoč 843. Letni promet: ena milijarda 744 milijonov 583 tisoč 492.

II. Zadružna zveza v Celju, ustanovljena leta 1883, je imela leta 1921, včlanjenih 158 zadrug. Vpisanih deležev je bilo 18.959. Vpisanih vlog: 30 milijonov 698 tisoč 154. Kredit članov: 16 milijonov 23 tisoč 575. Letni promet: 364 milijonov 47 tisoč 860.

III. Zveza slovenskih zadrug v Ljubljani, ustanovljena leta 1907, sedaj v rokah Samostojne kmetijske stranke, je imela leta 1921 včlanjenih 75 zadrug. Vpisanih deležev je bilo: 3282. Vpisanih vlog: 20 milijonov 299 tisoč 170. Kredit članov: 2 milijona 922 tisoč 145. Letni promet: 133 milijonov 135 tisoč 177.

g. Vsem, ki ustanavljajo nove zadruge! Zadružna zveza v Go-

KAJ JE NOVEGA NA DEŽELI.

+ Podbrška Bača. Sprejmi, draga »Straža«, tudi od nas priščno zahvalo, da nas učiš in bodiš v teh časih.

Davki nas pritiskajo neznosno, zlasti davek na žganjekuho nam jemlje obstanek.

Napačno je mnenje, da je žganjekuha škodljiva za zdravje hribovcev. Kaiti velika večina ljudi komaj čaka, da proda žganje, ter si zato kupi obleko in živež. Res, se nekateri z žganjem vpijanijo, ali ti se bodo, četudi se žganjekuha zatre. Mesto domačega bodo pili smrdljivo tovarniško žganje.

Pred in med vojno je pri nas delovala sirarska zadružna. Sedaj pa imamo v zadružni mlekarini nastaneno finančno stražo. Opetovano smo že prosili, da se nam mlekarina izprazni, toda brez uspeha.

Prosimo g. državne poslance, da se zavzamejo na pristojnih mestih, da se nam vrne edina možnost dohodkov. Še nekaj moramo omeniti: V naših kozolcih zmanikujejo late, leseni plotovi so zginili in če kdo kaj lesenega pusti zunaj, mu čez noč izgine. Ta pojav je čuden tembolj, ker je bila do zadnjega časa pri nas tatvina poznana le po imenu.

Ljudje kažejo določno na krivce. Zahtevamo od pristojnih oblasti, naj tukajšnega brigadirja poučijo, da je poklican braniti ugled države in privatno lastnino državljanov.

Več občanarjev.

+ Bukovo. Veselica, ki jo je priredilo Gosp. bralno društvo 14. t. m., se je zvršila na splošno zadovoljnost ob obilni vdeležbi. Igra »Posestrimi« je zelo ugaja-

la občinstvu. Igralci in igralki so pogodile izvrstno svojo vlogo. Burka »krčmar pri zvitem rogu« je povzročila mnogo smeha. Razveseljeval nas je pri veselici močni, dobro izvežban pevski zbor. Zopet so naši društveni člani s svojim nastopom pokazali, kaj vse zmore svež razum in dobra volja. Izrečena bodi hvala tudi občinstvu, bratskim društvoma iz Grahovega in Koritnice in vsem darovalcem.

Spodnja Idrija. Izredno veselo smo praznovali božične praznike. Zopet so nam potrkavali naši ljubljani zvonovi, ki jih nismo slišali celih pet let ker nam jih je vzela vojna, in sicer 16. febr. 1917 velikega in 13. sept. 1917 srednjega. Le en zvon — najmanjši — nam je tekom teh petih let oznanjal najslovesnejše praznike in najžalostnejše dogodbe v fari. — Na sv. večer pa so se zopet vsi trije oglasili, oznanjujoč slavo Bogu, na višavah in mir ljudem na zemlji.

Marsikatero oko se je veselo orosilo, ko je čulo prvič glas novih zvonov, saj je pa tudi marsikatero oko solzilo, ko smo se morali ločiti od svojih starih zvonov. Dal Bog, da bi po letošnjem sv. misijonu ki se bo vršil od 18. do 25. marca, privabili vse farane k velikonočni spovedi.

Idrija. Preteklo soboto zgodaj zjutraj je obiskal drzen tat našo realko. Vdril je v ravnotelevo pisarno in tam s silo vlomil v železno blagajno, iz katere je pobral okoli 6000 lir. Šolski sluga se je zbudil, ga zasačil pri delu, a vlomilec je bil na vse pripravljen. Zagrabil je slu-

rici ima namen, da pospešuje ustanavljanje zadrug. Prepredla je vso-goriško deželo z mrežo zdravih in trdnih zadrug, ki so po večini tudi vojne težkoče že prebolele. Zveza ima uradnike-strokovnjake za združništvo. Mnogo je pa ljudi, ki ustanavljajo zadruge, ne da bi našli poti do Zadrugne zveze. Šele ko vidijo, da ne morejo naprej, pridejo do nje in prosijo, da reši, kar se rešiti da. Poznamo slučaje, ko so hodili ljudje okrog sodniških uradnikov, odvetnikov itd., da so jim sestavljali pravila in trosili po nepotrebnem denar. Kdor želi ustanoviti novo zadruge, naj se obrne do Zadrugne zveze, ki daje vsa navodila popolnoma brezplačno.

g. Cene v Gorici. Cene na goriškem trgu dne 20. januarja 1923.: česnik kg 1.60 do 2 liri; kislo zelje kg 2 liri; karfiol kg 1 do 1.20; čebula kg 1 do 1.20 liri, navadni fižol 2 do 2.40 liri; kok 2.80 do 3 liri; salata 1.80 do 2 L; krompir 70 do 80 cent.; peteršilj 90 do 1.20; sladka repa 30 do 40; kislj repa 1 liri; rdeči redič 1.20 do 2.20; špinaca 1 do 1.20; jabolke 1 do 2; orehi 3 do 3.40; lešniki 4.40 do 5; hruške 2.40 do 3.20; govedina, prednji del 6.60 lir; zadnji del 8.20 lir; teletina, prednji del 8 lir; zadnji del 10 lir; koštrunsko meso, prednji del 4 liri, zadnji 6 lir; prešičje meso 8 do 9 lir; naravno maslo kg 16 do 17 lir; mleko 1.40 do 1.60 liter; eno jajce 60 do 65 cent.; suhe ribe 3 do 3.60; kv. necepljenih drv 9.50 do 10.50.

Koliko je vredna lira? V nedeljo 21. t. m. si dobil na tržaški borzi za sto lir: 30.700–35.700 nemško-avstrijskih kron — ali 615–655 dinarjev — ali 128 fran-ceskih frankov. Za en dolar si dobil 20 lir in pol.

PEKATETE NAJCENEJŠE TESTENINE.

To potrjujejo vse gospodinjice, ki so napravile poskušnjo s tem, da so skuhale ob enem te in druge. Pekatete so se vedno zelo nakuhale.

GOSPODARSKO POSLOPJE NA PRODAJ.

V bližini Tolmina je na prodaj popolnoma obnovljeno gospodarsko poslopje, obstoječe iz 14.60 m dolgo in 7.65 m široko hišo s 13 prostori; zraven hiše so njive in polje z nasajenim sadnim drevjem, v bližini iste senožeti za pašo in lepi gozdovi za sekanje drv. Hiša leži na zelo lepem solnčnem kraju, z lepim razgledom. Vse skupaj se radi selitve proda za 35.000 Lir. Natančna pojasnila daje Kašca Franc nadučitelj v Tolminu.

HIŠA V DOBREM STANU Z VRTOM na lepem prostoru v Solkanu je na prodaj. Pojasnila daje lastnik Andrej Plesničar (na Žagi) v Solkanu.

SREBRNE KRONE IN GOL DINARJE plačamo po najvišjih dnevnih cenah. Richetti in drug, Gorica, Via Carducci 12.

VABILO
k

občnemu zboru konsumnega društva za Tolminski okraj

ki se vrši v nedeljo dne 4. febr. ob 2 pop. v občinski dvorani v TOLMINU.

Dnevni red: 1. Prečitane revizijskega poročila. — 2. Računi za l. 1922. — 3. Volitev za načelstva in nadzorstva. — Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi ODBOR.

Poslano *

V zadnjem času, ko splošna denarna kriza pritiska na ljudstvo, čujem krožiti mnogo nesresničnih in podlih novic, ki se tičejo v prvi vrsti mene samega in ob enem tudi zadruge vojnih oškodovancev v Tolminu.

Opozarjam vsakega, ki bi si upal ta obrekovanja razširjati in brusiti jezik nad menoj oziroma nad zadrugo voj. ošk. v Tolminu, da bom sodnim potom neizprosno in strogo proti njemu postopal.

Kdor se čuti prikrajšanega ali kako drugače prizadetega, naj me kliče na odgovor, sem vedno na razpolago, samo očitno, ker mislim da je te podle zahrbtnosti dovolj!

Poznam svet predobro in nisem pričakoval hvalečnosti, a da se me skuša tako nesramno blatiti, je vendarle malo prevč; oni pa, katerim sem največ dobrega storil, imajo sedaj najgrši jezik. Saj se poznamo!

Obenem sklicujem redni občni zbor Zadruga vojnih oškodovancev v Tolminu, za dan 2. t. m. (nedelja) ob 14. uri v občinski dvorani v Tolminu. Ker je pa sklepčnost občnega zbora neobhodno potrebna navzočnost 1/3 vseh članov, prosim za mnogobrojno udeležbo.

Dnevni red je vsakomur na razpolago v Zadrugi in na občinski deski.

Kavčič Viljem,
predsednik zadruga voj. oškodovancev v Tolminu.

*) Za članke pod tem naslovom je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor zahteva zakon.

POHIŠTVO. Vsled pomanjkanja prostorov prodam spalne sobe, jedilne sobe, kuhinjsko opravo ter posamezne koze po zelo znižanih cenah.
V. Grignaschi, ul. Morelli 49.

Nove knjige

H. PODKRAJŠEK:

Spisje za svobodne, rokodelske in trgovinske
.. .. obrte.

Amil Adamič 10 moških in mešanih zborov. ..

na narodna besedila iz Štrekljeve zbirke ..

Knjigarna K. T. D. Gorica.

Pozor!

Dne 17. januarja se je odprla v Gorici Via Carducci št. 7 (prej Gosposka ulica), v novo zidani hiši

„Goriške Ljudske Posojilnice“, v bivših znanih prostorih „Krojaške zadruge“ moderno opremljena —

NARODNA KNJIGARNA

bogato založena s slovenskimi, italijanskimi in drugimi knjigami. Velika zaloga papirja, pisarniških in šolskih potrebščin, razglednic, črnih, elegantnih steklenih in porcelanastih predmetov vseh vrst, tušov, kompozicij itd. Zaloga tiskovin za županske in cerkvene urade. — Sprejema naročila na modne in druge liste. Pred trgovino tramvajsko križišče.